

Да бисте им
пришли и сазнали
шта им се десило,
морају препознати
емоцију, узети је
себи и прерадити, и
вратити је назад.
Сви који поступају
у кривичном
поступку са дјецом
на прво мјесто
стављају дјечију
добробит, не само
због природе посла
него због оног
људског које је у
свакоме од нас

ПИШЕ: ЈЕЛЕНА СТАНИЋ
jelenas@glassrpske.com

"Мали људи које ми зовемо дјеца, имају своје велике болове и дуге патње, које последице као мудри и одрасли људи заборављају", ријечи су Иве Андрића, који на њих надовезује да негде дубоко "ти болови и патње живе и даље и постоје као свака стварност". Саговорнице "Гласа Српске", тужилац за малолетнике Окружног тужилаштва Бањалука Снежана Живковић и стручни савјетник психолог Виолета Рожић Дуновић са својим колегама из полиције и судова, свакодневно улажу надљудске напоре да, између осталих, кривце који су прекинули безбрижне дјечије игре и насилнички утихнули њихов смјех изведу пред лице правде.

Овај посао стоички обављају, јер им је прије свега битна жртва. Кажу да посао мора бити обављен професионално зарад добробити свих.

- Сада имамо посебно одјељење које ради искључиво са предметима гдје су оштећени дјеца испод 18 година која могу бити учесници и свједоци у кривичним дјелима као што су дјела против полног интегритета, разбојништва, изнуде и отмице - казала је Живковићева и додала да је некада било теже јер дјеца до десете године нису могла свједочити.

И данас се, иако су према закону подобни свједоци, избјегава испитивање најмлађих. Истиче да су ова кривична дјела иначе тешка за доказивање, а нарочито када су у њих укључена и дјеца.

- Нама су потребне чињенице, а дјеца о њима говоре на другачији начин. Сваким разговором дијете се доводи у трауматизовано стање, а често њихова свједочења не изгледају вјеродостојно као код пунолетних особа - рекла је тужитељка и додала да је у протекле двије године, од када је са њима и психолог, посао лакши јер се заједно труде да истрагом додатно не повриједи жртве.

или тужилац прилагођава саговорнику.

- Дјеца са којима радимо су различитог узраста, интелектуалног статуса и потенцијала. Неријетко су дјеца са потешкоћама у развоју, али радимо и са онима која користе специ-

мало. Тужилац или полицајац, који се налазе са друге стране двостраног огледала, постављају питања која само ја могу да чујем, затим их прилагођавам дјетету са којим разговарам - објашњава Рожић Дуновић и истиче да је приступ који зависи од неколико фактора увијек другачији, али прописан у Закону о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку РС и Правилнику о начину пружања подршке и поступању према свједоцима, дјецом и малолетницима у кривичном поступку Окружног тужилаштва Бањалука.

- Свако дијете индивидуално реагује у стресним ситуацијама, а давање изјаве пред

Дјеца свједоци и жртве испитују се у посебним просторијама

Како олакшати живот малолетницима који су били жртве или свједоци кривичних дјела

ОЖИЛЈЦИ НА ДЈЕЧЈОЈ ДУШИ НАЈТЕЖЕ ЗАРАСТАЈУ

Виолета Рожић Дуновић и Снежана Живковић
ФОТО: В. ТРИПИЋ

Сваки такав догађај, према њеним ријечима, оставља трауме на дијете, а често и на све оне који поступају у тим предметима. Истиче да стручни савјетник психолог није истражни орган, али да је укључен у рад тужилаштва како би се олакшала комуникација са оштећенима.

- Виолета је значајна зашто што се бави начином како прићи свједоку, процјењује како је најбоље да се саслушава и да ли је у стању да свједочи или ће му свједочење наштетити - нагласила је тужитељка и додала да психолог, поред њеног

одјељења, најчешће ради са угроженим и заштићеним свједоцима и у другим кривичним предметима, као што су ратни злочини.

БОЈИЦЕ, ПАПИРИ И СПЕЦИЈАЛНЕ ЛУТКЕ ОЛАКШАВАЈУ ИСПИТИВАЊЕ

Када је ријеч о дјецом, наглашава, неопходно је да им се приступи на њима разумљив начин.

Психолог Виолета Рожић Дуновић појашњава да питања која постављају полиција

фичне говорне локалитете - прича Рожић Дуновић и за примјер наводи да је најмлађе дијете које је давало изјаву имало само три године, те да је то свједочење било једно од најтежих. Истиче да код дјеце доминира страх и да је прије саслушања неопходно да их упознају са њом, тужоцем и простором, јер како наглашава, дјеца не воле да гријеше.

- Морате им објаснити шта се догађа, треба да процијените да ли разликују истину од лажи, да ли су способни да дају исказ. Ово изискује вријеме, а имамо га

ПОДРШКА

У току цијелог кривичног процеса, наглашавају саговорнице "Гласа Српске", обезбјеђена је подршка стручних лица. Од дежурних служби у центру за социјални рад, стручног савјетника психолога у тужилаштвима, до одјела за подршку жртвама и свједоцима у судовима. Како истиче тужилац Живковић, свима укљученим у ове процесе на првом мјесту је заштита психичког здравља испитаника, а затим и спречавање криваца за друга недјела.

правосудним институцијама је таква да имате дјелу која све емотивно доживе, а има и оних који показују мање емоција, што се зна погрешно протумачити - рекла је она.

Наводи да проблеме у испитивању ове групе жртава представљају и различити називи истих појмова.

- Код нас на Балкану и у нашој култури проблем је да се многе ствари погрешно именују, као интимни дијелови тијела. Потребно је вријеме да се пронађе ријеч која је дјетету позната - истиче она и додаје да користи разне предмете како би се оно што лакше изразило.

У просторији гдје се испитује нема играчака да не би одвлачиле пажњу дјечије, али постоје разни инструменти, као што су бојице, папири и специјалне лутке који олакшавају њен посао.

- Лутке које користимо су специјалне, имају реалистичне полне органе, сву одјећу. Постоје и "бланко" лутке које немају лице, косу и по којима дијете може фломастером црта. Оно се може изразити

како најбоље умије и како му највише одговара. Има дјеце која неће ништа да кажу, али све нацртају или напишу - објашњава Рожић Дуновић.

Истиче да је битно да се, њему разумљиво, објасни да треба да каже шта се десило, да ништа не дода или одузме и да ће нека питања да се понављају зато што желите да разумијете и да вам објасни. Како је истакла, у пракси се показало да дјецом више прија да причају о проблемима ако се склоне из средине која их подсећа на неугодно искуство које су проживјели. Све вријеме, наглашава, мора се водити рачуна да се код дјетета не изазове секундарна трауматизација. Односно да, док прича о врло тешким и непријатним ситуацијама, изађе из тужилаштва са што мање стреса.

Живковићева истиче да сада могу саслушати дијете само два пута, а некада су се жртве саслушавале и до пет пута током кривичног поступка. Како каже, тешко је било коме замислити како је то стресно и трауматично искуство. Наглашава да је циљ тужилаштва да квалитетно и законито спроведе истрагу, јер се истражне радње не могу понављати.

- Ако добијете ослобађајућу пресуду против злостављача, то је огромна штета и опасност за цијело друштво. Он ће пресудом бити означен, а ако је ријеч о младој особи која има такве склоности, биће евидентиран у регистрима осуђиваних лица - истиче Живковићева и додаје да је битно да се истрага одради како треба јер злостављачи могу почети са безазленим кривичним дјелима против полног интегритета која могу да се заврше и најтежим кривичним дјелима као што су отмице и убиства дјеце.

Живковић и Рожић Дуновић сагласне су да је рад са дјецом тежак и захтјеван. Дјеца, истичу оне, могу да осјете коме могу да се отворе, али да бисте им пришли и сазнали шта им се десило, морају препознати емоцију, узети је себи и прерадити, и вратити је назад. Сви који поступају у кривичном поступку са дјецом на прво мјесто стављају дјечију добробит, не само због природе посла него због оног људског које је у свакоме од нас.

Трауме, болни пратиоци злостављаних, никада у потпуности не ишчезну. Сукова истина је да немају сва дјеца привилегију да буду безбрижна и срећна. Многе ствари у животу могу да чекају, али не и они, те се са њихове вапaje за помоћ мора одговорити одмах. Дјечији живот је као комад папира по коме свако биљежи, а саговорнице "Гласа Српске" труде се да стрипе злонамјерне који на тим страницама остављају доживотне оžilје, али и да свим жртвама омогуће безбрижнија животна поглавља.